

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Utomhusundervisning

-En kvalitativ studie om hur fritidspedagogers utevistelse
kan komplettera den ordinarie undervisningen

Joel Barman

Självständigt arbete L3XA1A

Examinator: Kristina Ahlberg

Sammanfattning

Titel: Utomhusundervisning – En kvalitativ studie om hur fritidspedagogers utevistelse kan komplettera den ordinarie undervisningen

Title: Outdoor education – A qualitative study of how the youth workers outdoor activities can supplement the ordinary education

Författare: Joel Barman

Typ av arbete: Examensarbete på avancerad nivå (15 hp)

Examinator: Kristina Ahlberg

Nyckelord: Outdoor education, utomhusundervisning, utomhuspedagogik, kompletterande undervisning, att undervisa i naturen, fritidspedagog, fritidspedagogers intentioner med sin undervisning

Min erfarenhet är att lärare ofta ser på utomhusundervisning som en oplanerad fritidsaktivitet snarare än ett planerat lärtillfälle. Och inte sällan är det fritidspedagogerna som får i uppgift att ta med eleverna ut i skogen. Denna kvalitativa studie undersöker därför om och hur fritidspedagogers utevistelse kan vara en kompletterande pedagogisk tillgång till den ordinarie undervisningen i klassrummet. Frågeställningen som studien behandlar är *”Vilka intentioner har fritidspedagoger med sin utomhusvistelse, samt hur kan dessa intentioner komplettera den ordinarie undervisningen?”* I studien intervjuas fyra fritidspedagoger som alla använder utomhusmiljön som en naturlig del i sin undervisning. Intervjuerna som används i studien är av en semistrukturerad karaktär. Resultatet av intervjuerna analyseras sedan med hjälp av en modifierad modell av Lager-Nyqvists analysmodell (2003). Med hjälp av modellen analyseras fritidspedagogernas inre drivkrafter i form av deras önskningar med undervisningen och vilka förmågor som de vill förmedla, samt deras yttre drivkrafter i form av vilka mål och syften de har med undervisningen och vilka möjligheter och svårigheter som finns med att bedriva utomhusundervisning. Resultatet visar att samtliga pedagoger i studien uttrycker en önskan om att erbjuda en undervisning med utgångspunkt i en varierande utemiljö där elevernas intressen står i fokus, som ett komplement till den ordinarie klassrumsundervisningen. Resultatet belyser även flera fördelar med att bedriva utomhusundervisning, bland annat minskad risk för konflikter och ett mer autentiskt lärande där fler sinnen stimuleras.

Innehåll

<i>”Kroppen finns i psyket och psyket finns i kroppen” (Szczepanski, 2008)</i>	1
1. Inledning.....	1
1.1 Problemformulering.....	2
2. Syfte och frågeställning.....	2
3. Teoretisk bakgrund.....	2
3.1 Läroplan.....	3
3.2 Historisk bakgrund	3
3.3 Utomhuspedagogik vs Utomhusundervisning.....	4
3.3.1 Platsens betydelse för lärandet	5
3.3.2 Sinnlig upplevelse och boklig bildning.....	6
3.3.3 Förflyttning av lärandets rum.....	6
3.4 Tidigare forskning om utomhusundervisning.....	7
4 Teoretiskt ramverk	9
5 Metod	11
5.1 Pilotstudie.....	11
5.2 Urval	11
5.3 Etiska ställningstaganden	12
5.4 Trovärdighet, tillförlitlighet och generaliserbarhet	12
6 Resultat.....	13
6.1 Önskningar	13
6.2 Förmåga	14
6.3 Mål och Syfte.....	14
6.4 Möjligheter	15
6.5 Svårigheter.....	16
6.6 Intentioner.....	16
7 Diskussion	17
7.1 Resultatdiskussion	17
7.2 Metoddiskussion.....	19
7.3 Slutsatser.....	20
7.4 Vidare forskning.....	21
7.5 Avslutning	21
8 Referenser.....	22
9 Bilagor.....	24

”Kroppen finns i psyket och psyket finns i kroppen” (Szczepanski, 2008)

1. Inledning

Tanken på att skriva ett arbete om utomhusundervisning väcktes på allvar under min sista VFU-period. Under den här perioden valde jag att introducera ett temaarbete om skogen till en årskurs två och upptäckte då vilka enorma möjligheter det finns med att flytta ut undervisningen utanför klassrumsmiljön. Varför ska man sitta inomhus och läsa faktatexter om granar när man istället kan gå ut i skogen och låta barnen lukta, titta och känna på granar? I Lgr11 (2011) skriver Skolverket i syftestexten för de naturorienterande ämnena att undervisningen ska utgå ifrån elevernas nyfikenhet om sig själv och sin omvärld. Eleverna ska även ges möjlighet att genom undervisningen ställa frågor om naturen och människan baserat på egna erfarenheter och aktuella händelser. Vidare går det att läsa att kunskaper om naturen och människan genererar verktyg som eleverna kan använda för att påverka sitt eget välbefinnande och bidra till en hållbar utveckling. I det centrala innehållet för de naturorienterande ämnena i Lgr11 (2011) kan man läsa att eleverna ska få möjlighet att göra enkla fältstudier och observationer i närmiljön, samt göra enkla naturvetenskapliga undersökningar. Eleverna ska även få möjlighet att dokumentera dessa undersökningar med hjälp av text, bild och andra uttrycksformer. Vidare står det i det centrala innehållet för de naturorienterande ämnena att undervisningen ska behandla naturens årstidsväxlingar, samt djur och växter i närmiljön och deras livscyklar och anpassningar till olika årstider. Även i kommentarmaterialet till kursplanen för biologi som Skolverket (2017) tagit fram nämns vikten av nyfikenhet och intresse som en integrerad del i undervisningen. Människan har i alla tider drivits av en nyfikenhet av att förstå hur saker och ting hänger ihop och fungerar. Nyfikenheten leder till nya kunskaper, upptäckter och frågeställningar som leder utvecklingen framåt. Flera av våra största upptäckter är ett resultat av en nyfikenhet och ett intresse för hur naturen fungerar, samma nyfikenhet och intresse som kommer leda till nya upptäckter. Vidare går det att läsa i kommentarmaterialet till de naturorienterande ämnena (2017) att undervisningen ska sträva efter att ge eleverna en möjlighet att uppleva spännande naturupplevelser med sina klasskamrater och utveckla en vana att vistas utomhus i naturen. De estetiska dimensionerna är en viktig del av undervisningen av de naturorienterande ämnena. I samband med fältstudier och naturvetenskapliga undersökningar får eleverna möjlighet att använda flera av sina sinnen och uppleva naturens färger, dofter, ljud och former. Dessa tidiga erfarenheter är av stor vikt för hur eleverna i framtiden kommer att uppleva naturen. Undervisningen bör med andra ord utgå från ett upplevelsebaserat lärande där elevernas egna intressen sätts i fokus.

Szczepanski (2007) beskriver människan som en varelse som alltid har strävat efter att utvecklas och tillförskansa sig nya kunskaper. Tidigare överfördes kunskaper från generation till generation genom delaktighet i det dagliga arbetet. Men i takt med införandet av skolan försvann sambandet mellan teori och praktik, till förmån för ett mer reproducerande och textbaserat lärande. Genom att använda sig av utomhusundervisning menar Szczepanski et al. (2006) att man möjliggör en interaktion mellan känslor, tankar och handlingar. En interaktion som är svår att uppnå om man enbart använder sig av klassrumsundervisning. Vid en alternering av både klassrumsundervisning och utomhusundervisning så ger man eleverna möjlighet att använda flera av sina sinnen än om man enbart använder sig av klassrumsundervisning. En annan fördel med att använda sig av utomhusundervisning är att det är hälsofrämjande.

Nelson (2007) påpekar att det största hotet i västvärlden idag är övervikt och psykosociala problem snarare än otillräcklig näringstillförsel som tidigare. En hälsosam utveckling för ett barn menar Nelson (2007) är ett omgivande samhälle som stödjer barnets självkänsla och trygghet. I detta omgivande samhälle ingår skolan som är en viktig faktor i barnets utveckling. En skoldag bör enligt Nelson (2007) utöver kunskapsinläring, präglas av en pedagogik som stödjer både autonomiska och sociala färdigheter samt fysiska och psykiska färdigheter.

Utomhusundervisning kan beskrivas som en specifik och definierad form av utomhuspedagogik. Det är viktigt att poängtera att utomhuspedagogik är ett stort och brett begrepp som innefattar många olika platser och sammanhang. Enligt NCU's (Nationellt Centrum för Utomhuspedagogik) definition av utomhuspedagogik innefattas både museum, skogen och stadsmiljöer som ständigt aktuella kunskapskällor (NCU, Linköpings universitet 2017). I denna uppsats har jag valt att fokusera på den undervisning som sker utomhus i naturen, detta eftersom jag vill få fler lärare att upptäcka vilka pedagogiska möjligheter som finns med att flytta ut undervisningen i naturen.

1.1 Problemformulering

Baserat på mina tidigare erfarenheter så har jag fått uppfattningen att lärare idag ofta ser på utomhusundervisning mer som en oplanerad fritidsaktivitet och en paus från undervisningen snarare än ett planerat lärtillfälle. Detta bekräftas av Berntsen, Mygind & Randrup (2009) som påpekar att utomhusundervisning i både Danmark, Norge och Sverige ses mer som friluftsliv än en pedagogisk verksamhet. Med denna studie hoppas jag därför kunna bidra till att synen på utomhusundervisning breddas och börjar ses som ett lärtillfälle med stora pedagogiska och hälsofrämjande fördelar snarare än en oplanerad och ostrukturerad vistelse i naturen.

2. Syfte och frågeställning

Mina tidigare erfarenheter av utomhuspedagogik indikerar att det ofta är fritidspedagogerna som är ansvariga för att gå ut med barnen i skogen. Syftet med denna studie är därför att undersöka om och hur fritidspedagogers utevistelse kan vara en kompletterande pedagogisk tillgång till den ordinarie undervisningen i klassrummet. Ett sätt att undersöka om utevistelsen kan vara en kompletterande pedagogisk tillgång kan vara att titta på vilka intentioner fritidspedagoger har med sin undervisning.

För att ta reda på detta har jag därför valt att använda mig av frågeställningen ”Vilka intentioner har fritidspedagoger med sin utomhusvistelse, samt hur kan dessa intentioner komplettera den ordinarie undervisningen?”.

3. Teoretisk bakgrund

Den teoretiska bakgrunden som presenteras nedan är indelad i fyra delar. Den första delen fokuserar på vad som står i läroplanen angående utomhusverksamhet. Den andra delen lyfter utomhuspedagogikens historiska bakgrund och några viktiga historiska förespråkare av pedagogiken. Den tredje delen fokuserar på hur utomhuspedagogik och utomhusundervisning förhåller sig till varandra och grundar sig i NCU's definition av begreppet utomhuspedagogik. Den fjärde delen undersöker den teoretiska anknytning som finns kring området.

3.1 Läroplan

”Skapande och undersökande arbete samt lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Särskilt under de tidiga skolåren har leken stor betydelse för att eleverna ska tillägna sig kunskaper. Skolan ska även sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen.” (Skolverket, 2011). Vikten av fysisk aktivitet är något som Öhman & Sundberg (2004) lyfter som en faktor för lärandet. De menar att det är av stor vikt för lärandet att eleverna erbjuds möjligheter till lek och icke-regelstyrda aktiviteter i en naturlig miljö där syftet inte är förutbestämt.

”En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter.” (Skolverket, 2011). Genom att erbjuda eleverna en varierad undervisning med regelbunden utomhusverksamhet så får eleverna enligt Hedberg (2004) möjlighet att skapa sig en bredare kunskapsbank och det medför även en bättre struktur i kunskapsinläringen.

Hedberg (2004) beskriver att eleverna behöver ges frihet och en möjlighet att ta egna initiativ för att kunna tillämpa ett undersökande arbetssätt, det arbetssätt som definierar utomhuspedagogiken. Även i Lgr11 lyfter Skolverket (2011) vikten av att anta ett undersökande arbetssätt i flera ämnesrelaterade kursplaner, bland annat No och teknik. I kursplanen för de naturorienterande ämnena går det bland annat att läsa att eleverna ska få möjlighet att utföra enkla fältstudier, observationer och naturvetenskapliga undersökningar. I kursplanen för ämnet teknik så kan man läsa hur undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar kunskaper för att lösa diverse olika problem.

”Genom ett miljöperspektiv får de möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.” (Skolverket, 2011). Miljöperspektivet är något som även Magntorn (2007) lyfter i sin studie där han anser att det är omöjligt att lära sig om naturen genom andrahands erfarenheter, exempelvis genom att läsa en faktatext eller titta på en film.

3.2 Historisk bakgrund

Den svenska folkskolan infördes 1842 genom ett beslut i riksdagen. Innan införandet av folkskolan utvecklades kunskaper och färdigheter genom delaktighet i det vardagliga arbetet. Unga pojkar hjälpte männen på gården och lärde sig på sätt om ladugårdsbyggande och gårdskötsel, medan flickor hjälpte kvinnorna i huset och lärde sig om matlagning, städning och tvättning. Införandet av folkskolan ledde till att lärandet förflyttades till en plats som är oberoende av tid och rum till skillnad från det vardagliga arbetet på en gård. (Dahlgren, 2007).

Redan för 100 år sedan påpekade den amerikanske pragmatikern John Dewey (1859 - 1952) att autenticitet, en undervisning som grundar sig i trovärdiga kunskaper som går att kontrollera med verkligheten, är av stor vikt för att skapa en meningsfull inläringssituation. Genom att knyta an undervisningen till närområdet och vidga användandet av undervisning utomhus kan man både skapa en bättre kunskap hos eleverna om skolans närområde och även skapa ett större intresse för naturen och en högre motivationsfaktor hos eleverna (Fägerstam & Blom, 2013).

Även Ellen Key (1849-1926) drev i sin reformpedagogik tesen att man bör utgå från det naturliga och det verkliga livet vid kunskapsinläring. Key menade att bildning kunde

införskaffas på flera olika ställen, i skogen, vid havet, vid aftonbrasan eller ute på ängen. Key stod för en alternativ aktivitetspedagogik och ansåg att lekar, dans, kroppsövningar, musik och konst är lika mycket uppfostran och kunskapsbildning som att sitta och läsa i en bok. Hon menade att barnen skulle gå ut i naturen och sträva efter insikter förankrade i det verkliga livet snarare än i en bok. Barnen skulle med andra ord få möjlighet att använda alla sina sinnen och lära med hela kroppen (Key, 1900).

Ytterligare en betydande förespråkare för att bedriva undervisning utomhus var Maria Montessori (1870-1950). 1907 startade Maria Montessori den så kallade Montessoripedagogiken som till en början introducerades som en skola som riktade sig till obildbara barn, det vill säga barn med inlärningssvårigheter. Undervisningen i montessoripedagogiken utgår från en helhetssyn i samspelet mellan naturen och utomhusmiljön där lusten och det egna intresset driver kunskapsutvecklingen framåt. Montessori själv kallade pedagogiken för ”Cosmic Education” och menade att eleverna genom en kronologisk tvärstudie av jordens, växternas, djurens och människans historia får en överblick och finner viktiga samband och sammanhang (Montessori, 1994).

I dagens skola finns det flera organisationer som bedriver stora delar av sin verksamhet i skogen, bland annat I Ur och Skur, Skogen i skolan och i viss mån även Waldorfpedagogiken och Montessoripedagogiken. Skogen i skolan grundades 1973 och är ett nationellt samverkansprogram mellan den svenska skolan och Sveriges skogliga intressenter. Syftet är att koppla samman teori och praktik med hjälp av utomhuspedagogik och öka intresset för och kunskapen om skogen. 1982 startade organisationen den första skolskogen i Sverige, ett avgränsat område som används av skolan som ett uteklassrum där lektioner och utevistelser bedrivs. 2007 fanns det cirka 1000 registrerade skolskogar runt om i Sverige som användes regelbundet i den ordinarie undervisningen (Skogen i skolan, 1997).

I Ur och Skur är grundat av Friluftsförbundet och används främst av barn i förskoleåldern, men finns tillgängligt för barn ända upp till årskurs 6. Pedagogiken grundar sig i utomhuspedagogiken och det upplevelsebaserade lärandet där barnen får använda alla sina sinnen och involverar hela kroppen i sina upptäckter, upplevelser och lekar. Detta ska stimulera nyfikenheten och självkänslan och ge eleverna ämneskunskaper inom exempelvis matematik, svenska och naturorientering. Eleverna får pröva på olika friluftaktiviteter vilket syftar till att eleverna ska få en relation till naturen och utveckla en kunskap om och en trygghet till naturen. Inom I Ur och Skur utgår pedagogen från barnens intressen, utveckling och erfarenheter och upptäcker, undersöker och upplever tillsammans med barnen. Målet med undervisningen utgår ifrån Lgr11 och Lpfö80 syftar bland annat till att ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling, allemansrätten samt skapa ett livslångt intresse för natur och friluftsliv (Friluftsförbundet, 2019).

3.3 Utomhuspedagogik vs Utomhusundervisning

Utomhuspedagogik är ett brett och tvetydligt forskningsbaserat begrepp som vilar på en vetenskaplig grund. Mycket av dagens forskning kring utomhuspedagogik sker på Linköpings Universitet och sedan 1993 har universitet varit ett Nationellt Centrum för Utomhuspedagogik (NCU). Syftet med NCU är att vara en resurspool för forskningen kring utomhuspedagogik, samt betona vikten av utomhusmiljön som ett komplement till den ordinarie textbaserade klassrumsundervisningen. NCU beskriver utomhuspedagogiken som ett tematiskt utbildningsområde där utomhusmiljön ses som en ständigt aktuell kunskapskälla och en bas för inlärning.

Kunskap beskrivs som en verklighetsanknuten och reflekterad erfarenhet med utgångspunkt i varierade miljöer såsom skogen, biblioteket, bondgården eller skolan.

Det sociokulturella perspektivet är den teoretiska grund som utomhuspedagogiken vilar på vilket innebär en undervisning där eleverna lär av och med varandra i vardagliga situationer genom att diskutera sina tidigare erfarenheter med varandra och undersöka erfarenheternas reliabilitet genom att jämföra med verkligheten.

Till skillnad från utomhuspedagogiken som är ett begrepp för den forskning som finns kring undervisning som tar vid utanför klassrummets väggar, så är utomhusundervisning snarare ett begrepp för själva undervisningen. Det finns flera olika definitioner av begreppet internationellt sett där utomhusundervisning är den vanligaste definitionen. Men Fägerstam (2012) påpekar att även lärande utanför skolan, lärande utanför klassrummet och utomhusinläring är definitioner som tidigare använts. I denna uppsats har jag valt att använda mig av definitionen utomhusundervisning eftersom det är själva undervisningen och de bakomliggande intentionerna som jag vill undersöka. Fägerstam (2012) beskriver att utomhusundervisningen har sina rötter inom den sociala välfärden och naturhistorien och innefattar därför områden som vildmark, äventyr och erfarenhetsmässig utbildning. Exempelvis faller ett besök på museer och science centers in under begreppet utomhusundervisning trots att de bedrivs inomhus. Detta eftersom besöken innefattar en erfarenhetsbaserad undervisning som är viktig för utomhusundervisningen. En annan viktig aspekt av utomhusundervisningen är att lära eleverna om den utomhusmiljön som omgärdar dem.

För att ytterligare lyfta ämnet så har NCU tagit fram en definition av vad utomhuspedagogik är (NCU, Linköpings universitet 2017).

NCU:s definition av utomhuspedagogik;

- Platsens betydelse för lärandet lyfts fram.
- Betoning av växelspelet mellan sinnliga upplevelser och boklig bildning.
- Förflyttning utav lärandets rum ut i samhällsliv, natur och kulturlandskap.

(NCU, Linköpings universitet 2017)

3.3.1 Platsens betydelse för lärandet

Utemiljön är en lika självklar pedagogisk lärandemiljö för utomhuspedagogiken som klassrummet är för den traditionella pedagogiken. Detta menar Dahlgren & Szczepanski (2004) och beskriver platsens lärandefunktion som ett viktigt redskap för att konkretisera läroplanens mål och syften. Genom att undervisningen förläggs utomhus i för eleven kända miljöer så ökar autenciteten och motivationen vilket i sin tur underlättar lärandet.

Fägerstam (2012) menar att ett platsbaserat lärande skapar en möjlighet för eleverna att utveckla kunskaper om och en koppling till det samhälle de lever i, vilket ökar elevernas engagemang och deltagande. Det platsbaserade lärandet gör eleverna till producenter av sin egen kunskap snarare än konsumenter av någon annans kunskap, något som skapar en känsla av delaktighet hos eleverna.

Platsens betydelse kan enligt Szczepanski (2013) illustreras med hjälp av text i form av fakta-beskrivningar, men även med hjälp av dofter, ljud, smak och andra stimuli som kan vara svåra att formulera i ett verbalt undervisningssammanhang.

NCU beskriver att kunskapen som förmedlas genom utomhuspedagogiken är en reflekterad kunskap som förenar erfarenheter, direkta upplevelser och språkliga begrepp (NCU, Linköpings universitet 2017). Genom att eleverna får gå ut i naturen och känna, lukta, titta och smaka så konkretiseras lärandet och kunskapen befästs på ett bättre sätt jämfört med att enbart sitta i ett klassrum och läsa en bok.

3.3.2 Sinnlig upplevelse och boklig bildning

Det finns flera dokumenterade fördelar med att komplettera den traditionella klassrumsundervisningen med utomhusundervisning.

Fägerstam (2012) menar exempelvis i sin avhandling att en effekt av att kombinera klassrums- och utomhusundervisning är att elevernas nyfikenhet och engagemang för ämnet ökar, samt den generella lusten att lära. En annan effekt som framkommer är att det sociala klimatet förbättras genom att eleverna blir mer engagerade och på så vis står varandra i mindre utsträckning.

Utemiljön bör inte enbart ses som ett rum för lärande, utan även som ett rum som tillhandahåller innehållsliga strukturer i form av färger, dofter, smaker och sinnliga erfarenheter som Dahlgren & Szczepanski (2004) beskriver som viktiga för lärandet. Spåren av mänsklig aktivitet och naturlig kraft i naturliga miljöer ger lärandet en mer autentisk erfarenhet än den bokliga bildningen som erbjuds i form av text och bild. I de verkliga mötena så väcks frågor kring lärandets innehåll och mening, frågor som kan vävas samman till en helhet som utgör basen för elevernas lärande. Dahlgren & Szczepanski (2004) menar vidare att lärandet som erbjuds utomhus leder till en kunskap som kombinerar teori och praktik genom direkta upplevelser av språkliga och matematiska begrepp. Kunskaper som kan integreras i det utvidgade klassrummet.

Dahlgren (2007) föreslår att pedagogiken bör ta sin utgångspunkt i verkliga händelser, fenomen och situationer istället för i texter. Detta gör att eleverna enklare kan förstå och relatera till dessa situationer, händelser och fenomen med hjälp av begrepp från olika kunskapsområden. Genom en kompletterande undervisning där både teori och praktik spelar lika stora roller så får eleverna fler nycklar att knyta undervisningen till sina erfarenheter och på så sätt underlätta inläringen.

3.3.3 Förflyttning av lärandets rum

Enbart 15 % av vår kommunikation är verbal, resterande 85% av vår kommunikation sker via smak, känsel, lukt och kroppsspråk (Szczepanski, 2007). Det är därför av stor vikt att ge eleverna en möjlighet att knyta an sina sinnen med olika varierade kommunikativa lärmiljöer. Genom att flytta ut lärandet i naturen så får eleverna möjlighet att förena sina känslor, handlingar och tankar och på så sätt göra naturen till en lärmiljö.

Hedberg (2004) påpekar att elever som får använda flera av sina sinnen ges fler dimensioner att använda när de ska relatera till befintliga kunskaper. Utomhuspedagogik handlar inte enbart om att lära sig om naturen, det handlar snarare om att komplettera och förstärka inläringen i de olika ämnena. Alla ämnen går att utföra med hjälp av utomhuspedagogik, det är enbart fantasin som sätter gränser. I svenskan kan exempelvis eleverna få hämta varsitt föremål och beskriva det med olika ordklasser exempel verb, substantiv eller adjektiv. I Matematiken kan eleverna få uppdragskort med dubbelt/hälften eller andra matematiska begrepp.

Idrott är mer naturligt att utföra ute än inne i en sal. Bild sker även det med fördel utomhus, ta med ett staffli eller en bok med blanka papper och låt eleverna måla av omgivningen (Hedberg, 2004).

Grahn (2007) beskriver hur människan redan i tidig ålder med hjälp av sinnesintryck upptäcker världen, dessa upptäckter är betydande för den kommande inlärningen. Alla upptäckter konkretiseras med hjälp av dofter, synintryck, hörsel och fysiska känslor och kopplas till en speciell känsla såsom trygghet, rädsla eller spänning.

3.4 Tidigare forskning om utomhusundervisning

Tidigare forskning visar på att fördelarna med att bedriva utomhusundervisning är många. Szczepanski et. al. (2006) menar bland annat att utomhusundervisning påverkar elevers motivation, välbefinnande och hälsa positivt. Just hälsoperspektivet är en central aspekt i den tidigare forskningen kring utomhuspedagogik. I Gustafsson, Szczepanski, Nelson & Gustafssons (2011) studie deltog totalt 230 elever i åldrarna 6-12 år från två olika skolor från en mellanstor stad i Sverige där den ena skolan (interventionsskolan) låg i utkanten av staden och den andra skolan (referensskolan) låg mitt i staden. Studiens syfte var att undersöka utomhusundervisningens effekter på elevers mentala hälsa. Det finns flera olika definitioner av mental hälsa men i studien definieras elevernas mentala hälsa som psykisk ohälsa. Gustafsson et al. (2011) påpekar att tidigare forskning på området visar att det finns en koppling mellan misslyckanden i skolan och psykiska problem och depression. I studien användes en kvasi-experimentell icke-ekvivalent gruppdesign där eleverna fick svara på ett frågeformulär två gånger med ett års mellanrum. Under året undervisades eleverna på interventionsskolan med hjälp av en utomhusbaserad undervisning, medan eleverna på referensskolan fortsatte med en klassrumsbaserad undervisning. Svaren av frågeformulären analyserades sedan med hjälp av ett screeningverktyg (SDQ) där svaren omvandlas till ett poängsystem. Screeningverktyget genererar fem problemskalor (Känslomässiga symptom, uppförandeproblem, hyperaktivitet, sociala problem och prosocialt beteende) med fem kategorier i varje. Resultatet av studien synliggjorde att utomhusundervisning har en positiv effekt på elevers mentala hälsa. De studerade pojkarna på interventionsskolan indikerade på en minskning av mentala hälsoproblem jämfört med de studerade pojkarna på referensskolan. Dessvärre visade studien på en oförändrad hälsoeffekt av de studerade flickorna. Resultatet stödjer dock uppfattningen om att elever som erbjuds en regelbunden utevistelse får en ökad mental hälsa vilket i sin tur leder till att eleverna orkar fokusera mer på skolarbetet.

Även Mårtensson, Boldemann, Söderström, Blennow, Englund & Grahn (2009) har i sin studie analyserat hälsoperspektivet, men till skillnad från Gustafsson et al. (2011) som analyserar den mentala hälsan så analyserar Mårtensson (2004) även hur elevernas fysiska hälsa påverkas av att vistas i en utomhusmiljö. I studien analyserades 11 förskolors utemöjligheter, alla förskolor låg i olika socioekonomiska delar av Stockholm. Resultatet visar att det bland annat finns ett samband mellan elevernas utomhusvistelse och elevers ökade fokus, kreativitet och tålmodighet. Andra resultat som framkommer ur studien är att konflikterna hos de elever som erbjuds en regelbunden utevistelse minskar. Tack vare att eleverna har en större yta att röra sig på, samt att eleverna har en möjlighet att gå undan på ett annat sätt jämfört med inomhus eller inom en avgränsad och stängd skolgård så minskar risken för konflikter. Detta stödjer även tidigare hypoteser om att utomhusmiljöer har en hälsofrämjande effekt på elevers fokus. Resultatet av studien indikerar dessutom att elever som besitter mycket energi och har svårigheter i att fokusera på skolarbetet är i behov av en varierad undervisning och en regelbunden tillgång till utevistelse.

Hälsoperspektivet är aktuellt inte minst eftersom vi idag lever i en alltmer industriell värld där städer växer i takt med att befolkningmängden ökar. I takt med att städer växer så bygger vi oss också allt längre bort ifrån naturen. Szczepanski (2008) beskriver att barns minskade kontakt med naturen och stillasittande vardag har lett till att skolan har fått en allt större roll i att knyta an den pedagogiska verksamheten med landskap och natur. Skolan har med andra ord inte bara ett ansvar för elevernas kunskapsutveckling utan även för deras hälsomässiga utveckling, och vi behöver därför anta en helhetssyn när det kommer till att skapa kunskapsutvecklande och kommunikativa miljöer. Utöver en positiv inverkan på elevers motivation, välbefinnande och hälsa så visar tidigare forskning enligt Szczepanski et al. (2006) att vistelser i naturen ger eleverna en känsla av tillfredsställelse, frigör stress, ger en ökad koncentrationsförmåga, inger ett lugn, ökar spontaniteten och minskar risken för konflikter.

En annan central aspekt av den tidigare forskningen kring utomhusundervisning är vikten av att skapa en autenticitet i lärandet. Genom att skapa möjligheter för elever och lärare att på ett konkret sätt knyta an undervisningen till verkligheten utanför klassrummets fyra väggar så skulle undervisningen bli mer meningsfull och bidra till bredare och djupare kunskaper. En förespråkare för det autentiska lärandet var filosofen John Dewey. Dewey (1999) påpekar att utbildningen är en vårdande, bildande och fostrande process där människor påverkas av den miljö som omger dem. Det är den sociala miljön som formar individens beteenden genom att engagera dem i aktiviteter som har olika syften och leder till olika konsekvenser. Genom att eleverna får delta i autentiska aktiviteter så utvecklas eleven mognadsmässigt och därmed ökar förmågan att ta ansvar.

Autenticiteten är något som nämns även i Szczepanskis (2008) licentiatavhandling där totalt 26 lärare intervjuades om deras uppfattningar kring utomhusundervisning. Resultatet av intervjuerna visar att de tillfrågade lärarna uppfattar att utomhusundervisning har ett värde i att förmedla en autenticitet i lärandet, samt en förmåga att förmedla förstahandserfarenheter och en tydligare sinnesstimulering. Resultatet av avhandlingen visar även att majoriteten av de tillfrågade lärarna uppfattar en växelverkan mellan inomhus- och utomhusundervisning som en pedagogisk tillgång.

Effekterna av en växelverkan mellan klassrumsundervisning och utomhusundervisning kan ses som ytterligare en central aspekt i den tidigare forskningen och undersöks bland annat i Fägerstams (2012) avhandling. I avhandlingen användes både kvantitativa och kvalitativa datainsamlingsmetoder och en stor mängd data från skolor i både Australien och Sverige analyserades. Resultatet av avhandlingen visar bland annat på att utomhusundervisningen bidrar till ett bättre socialt klimat och mindre konflikter tack vare att undervisningen engagerar eleverna på ett annat vis än vad klassrumsundervisningen gör. Resultatet visade dessutom att elevernas plats baserade lärande och kunskaper om den lokala närmiljön ökade, samt att inläringen överlag förbättrades hos de elever som fick möjlighet att kombinera klassrums och utomhusundervisning.

Syftet med min uppsats är som tidigare nämnts att undersöka hur utomhusundervisning kan ses ett komplement till den ordinarie undervisningen, samt vilka intentioner fritidspedagoger har med sin undervisning. Det senare har också undersökts av Ottander, Wilhelmsson & Lindstav (2015). I studien har man undersökt vilka kunskaper och färdigheter som lärare vill att eleverna ska utveckla genom att delta i utomhuspedagogiska aktiviteter. Dessutom observerades de aktiviteter som genomfördes samt lärarnas dialoger med eleverna under aktiviteterna, detta för att undersöka hur väl den planerade aktiviteten stämde överens med det faktiska utfallet. Resultatet av studien visar att det huvudsakliga målet med utomhusundervisningen var

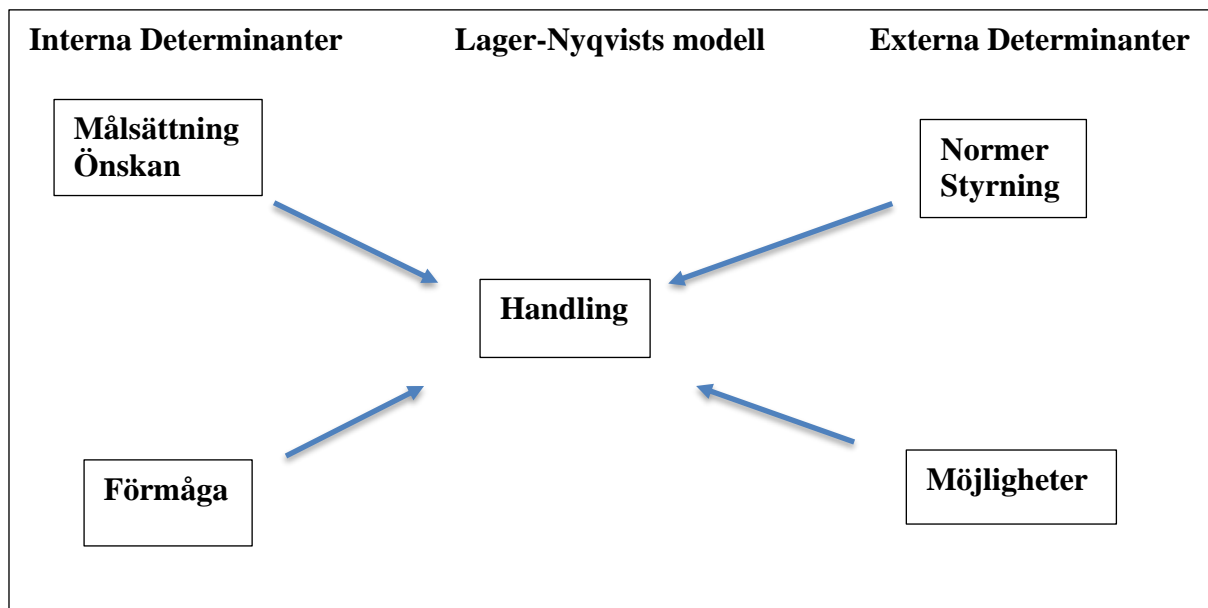
att skapa en alternativ lärmiljö, en miljö där eleverna kan använda fler av sina sinnen och kombinera sina teoretiska färdigheter med erfarenhetsbaserade kunskaper. Resultatet visar även prov på en mångfald om man tittar på lärares skäl för att använda denna alternativa lärmiljö. Ofta är skälen kopplade till en uppfattning om att utomhusmiljön har en förstärkande effekt på lärande, ett lärande där upplevelser interagerar med elevernas sinnen. Några ytterligare skäl som framkommer av resultatet är att man vill erbjuda ett upplevelsebaserat lärande, utveckla en samarbetsförmåga och att skapa positiva erfarenheter kring naturen. Nyckeln för att uppnå de mål som man satt upp med sin undervisning är att skapa sig en medvetenhet kring sin egen förmåga att välja rätt verktyg och arbetssätt. Har man inte den medvetenheten kring sitt eget lärande finns det en risk att det man planerat och det faktiska utfallet av utomhusundervisningen blir missvisande. Ottander et al. (2015) påpekar dock att det finns ett behov av diskussion och reflektion lärare emellan kring utomhusundervisningens mål och syften. Det behövs även mer och bättre information på lärarutbildningar runt om i landet kring ämnet, inte minst då detta är ett ämnesområde som innefattar många av de frågor (miljöfrågor och hälsofrågor etc.) som unga intresserar sig för i dagens samhälle.

4 Teoretiskt ramverk

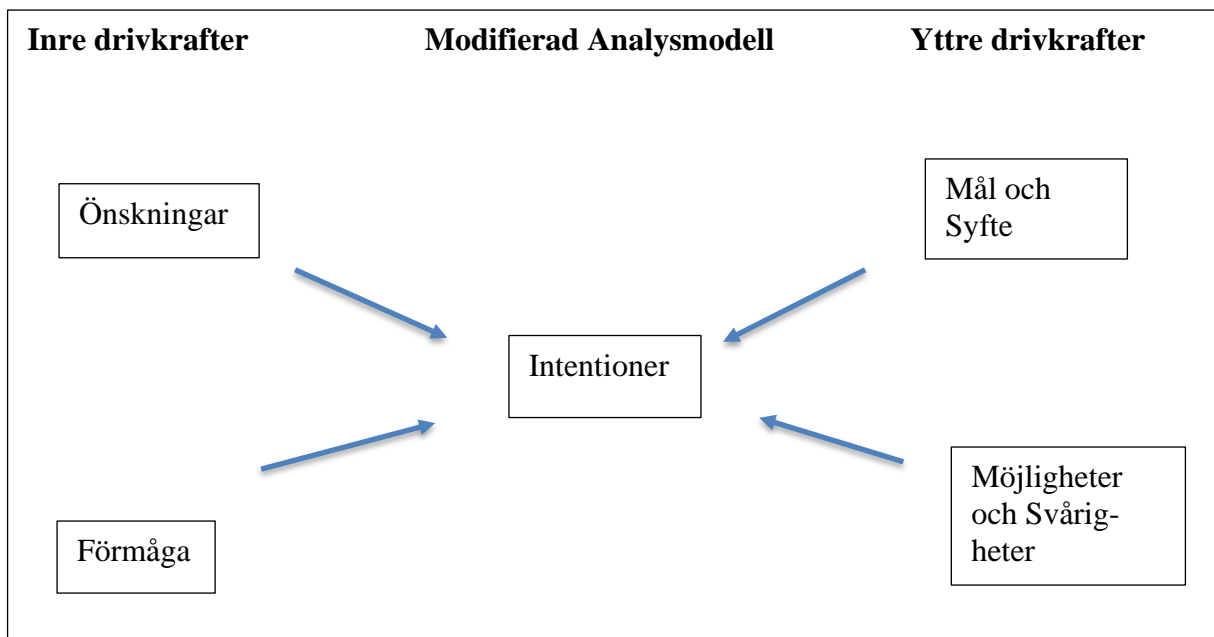
Vad ligger till grund för hur en lärare planerar sin undervisning? Vad styr planering och utförande? Det finns flera olika faktorer som påverkar lärares planering och utförande av en lektion. Bland annat påverkar de personliga värderingarna och ämneskunskaperna utfallet. Men även elevgruppens storlek, styrdokumentet och de materiella resurserna som finns tillgängliga påverkar lektionsplaneringen. Det går därmed att fastslå att varje pedagog har olika förutsättningar och utgångspunkter och att undervisningen baseras på en individs handlingar. Lager-Nyqvist (2003) beskriver att en individs handlingar baseras på individens önsknings- och förutsättningar men även det sammanhang som individen befinner sig i. Alla dessa förutsättningar bildar inre och yttre drivkrafter som tillsammans skapar intentioner.

Lager-Nyqvist (2003) påpekar att en intention kan ha både en passiv och en aktiv förklaring. En lärares intention kan exempelvis vara att åka på en klassresa med klassen till sommaren, men eftersom det är vinter och klassen inte har råd kan intentionen inte omsättas till en handling och intentionen är då passiv. Om det däremot varit sommar och klassen hade samlat in pengar så hade intentionen kunnat omsättas till en handling och den hade då blivit aktiv. Lager-Nyqvist (2003) menar vidare att våra intentioner förser oss med skäl att agera, hur vi sedan väljer att agera styrs av våra önsknings-, förutsättningar och möjligheter baserat på situation.

Utifrån denna beskrivning har Lager-Nyqvist (2003) tagit fram en modell för att undersöka vilka mål lärare har med sin planering och genomförandet av sin undervisning. I modellen har två inre och två yttre drivkrafter använts för att beskriva lärarnas handlingar. De inre drivkrafterna som Lager-Nyqvist (2003) använder sig av är målsättning och förmåga, och de yttre drivkrafterna är normer och möjligheter.

I min studie har jag använt mig av en modifierad version av denna analysmodell, men ändrat de yttre drivkrafterna från styrning och möjligheter till mål och syfte och möjligheter och svårigheter för att passa bättre in i min analys.

Frågeställningen som denna studie bygger på är "Vilka intentioner har fritidspedagoger med sin utevistelse". Resultatet av mina intervjuer kommer att analyseras med hjälp av en modifierad analysmodell som bygger på Lager-Nyqvist (2003) modell. Utifrån modellen har intervjuvaren analyserats med utgångspunkt i de fyra kategorierna av drivkrafter, två kategorier av inre drivkrafter och två kategorier av yttre drivkrafter. De inre drivkrafterna som analyseras är *önskningar* vilket syftar på vad pedagogen vill få ut med sin undervisning, samt *förmåga* som syftar på vilka förmågor pedagogerna vill att eleverna ska få ut av undervisningen.

De yttre drivkrafterna som analyseras är *mål och syfte* och *möjligheter och svårigheter*, dessa drivkrafter beskriver vilka mål och syften som pedagogen har med sin undervisning samt vilka fördelar och nackdelar som finns med att bedriva utomhusundervisning. Sammantaget resulterar dessa inre och yttre drivkrafterna i en beskrivning av vilka intentioner som finns hos pedagogerna med att bedriva utomhusundervisning.

5 Metod

Metoden som jag använt mig av i min studie är kvalitativa semistrukturerade intervjuer. Anledningen till att jag valde att använda mig utav en kvalitativ datainsamlingsmetod framför en kvantitativ metod var att jag ville få en djupare förståelse för lärares intentioner med att använda utomhusundervisning. Jag använde mig av en intervjuguide (se bilaga 1) men frågorna var av semistrukturerad karaktär, vilket innebar att det fanns utrymme för respondenten att ge öppnare svar och en möjlighet för mig att ställa följdfrågor. Intervjuerna spelades in med hjälp av en mobil, detta för att jag skulle kunna fokusera mer på vad respondenten sa och kunna ställa följdfrågor. Efter att intervjuerna utförts så transkriberades de och analyserades utifrån en modifierad modell som bygger på Lager-Nyqvist modell (2003).

5.1 Pilotstudie

Jag har tidigare använt mig av samma metod under min pilotstudie men som avhandlade ett annat forskningsområde, detta för att undersöka hur väl insamlingsmetoden fungerade på ett generellt plan. I min pilotstudie användes inte samma frågeställning och syfte eftersom forskningsområdet var ett annat. Syftet med min pilotstudie var istället att få mer erfarenhet av att intervjua, samt att bekanta mig med metoden och undersöka hur väl den fungerar i verkligheten och undersöka vilka fördelar och nackdelar som finns med metoden. Vid analysen av den metod som användes under pilotstudien upptäcktes både fördelar och nackdelar med metoden. Under pilotstudien upptäcktes även ett utvecklingsområde, då jag på grund av min begränsade erfarenhet hade svårt att våga ställa följdfrågor. Detta är ett område som jag behöver arbeta med men som också övervinns genom erfarenhet. En av fördelarna med att använda sig av kvalitativa intervjuer som forskningsmetod är att man som forskare med hjälp av enkla medel kan specificera intervjun. Bryman (2018) lyfter just detta i sin text där han menar att det med hjälp av välformulerade frågor och ett väl preciserat syfte är möjligt att styra in intervjun på ett speciellt fokus. På så sätt minskar risken att intervjun svävar iväg och man slipper i slutändan sortera bort oväsentlig data. En annan fördel när det kommer till att använda sig av kvalitativa intervjuer som forskningsmetod är att metoden ger upphov till mindre reaktiva effekter. Bryman (2018) menar att vid användning andra forskningsmetoder såsom exempelvis strukturerade observationer kan vetskapen av att vara observerad påverka respondentens naturliga beteende.

5.2 Urval

I min studie har jag använt mig av ett bekvämlighetsurval som enligt Bryman (2018) innebär att man använder sig av personer som förtillfället finns tillgängliga. Från första början var tanken att intervjua lågstadielärare. Men då jag hade svårt att få tag på lågstadielärare som använde sig utav utomhusundervisning så blev jag tvungen att rikta om mitt sikte och istället fokusera på att intervjua fritidspedagoger som använde sig av utomhusundervisning. Jag använde mig utav databasen "Skogen i skolan" där kontaktuppgifter till skolor som använder sig av skolskogar fanns listade. Mail (se bilaga 2) skickades ut till alla skolor i närområdet. Jag postade även ett inlägg i en Facebookgrupp, en grupp vilket ett stort antal pedagoger från hela Sverige fanns representerade. Då jag fick få svar på mina mail och ännu färre svar på mitt

inlägg på Facebook, så började jag istället ringa runt till skolorna som fanns listade i ”Skogen i skolan”. De kriterier som ställdes på pedagogerna var att de skulle använda sig av någon typ av utomhusverksamhet i sin undervisning. Det visade sig att få av skolorna som fanns listade i ”Skogen i skolan” fortfarande använde sig av skolskogar eller någon typ av utomhusverksamhet över huvud taget. Men efter mycket sökande fick jag till slut tag på fyra fritidspedagoger från tre skolor som uppfyllde kriterierna och var villiga att delta i min studie.

I tabellen nedan presenteras bakgrundsfakta kring pedagogerna, namnen på pedagogerna är dock fingerade. Alla pedagogerna har flera års erfarenhet av att arbeta som fritidspedagoger och majoriteten av dem har även stor erfarenhet av att arbeta med utomhusundervisning. Berits brinnande intresse och engagemang för utomhuspedagogiken som ämne vägde upp mot hennes korta erfarenhet av utomhusundervisning.

Namn	Ålder	År som fritidspedagog	År med utomhuspedagogik
Anna	52 år	30 år	9 år
Berit	62 år	19 år	1,5 år
Carin	56 år	34 år	6 år
Diana	51 år	26 år	15 år

5.3 Etiska ställningstaganden

Det finns enligt Bryman (2018) fyra grundläggande forskningsetiska frågor som behöver uppfyllas vid inhämtning av empiriskt material. Dessa fyra är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet och samtyckeskravet uppfylldes genom att ett mail skickades ut till respondenterna där studien syfte och utförande tydliggjordes samt att deltagandet i studien beskrevs som helt frivilligt och kunde avbrytas när som helst. Konfidentialitetskravet säkerställs genom att respondenterna informeras om att inga uppgifter om namn på varken respondenten eller skolan synliggörs vilket innebär att de förblir helt anonyma. Nyttjandekravet syftar till att det insamlade empiriska materialet endast används till forskningsändamål.

5.4 Trovärdighet, tillförlitlighet och generaliserbarhet

Trovärdighet uppnås genom att intervjuaren klart och tydligt redovisar alla överväganden hen har gjort och förklarar varför hen har gjort det ena eller det andra. Tillförlitlighet handlar om att intervjuaren i sitt resultat redovisar citat och tolkningar samtidigt så att det för läsaren blir tydligt hur hen har tänkt.

För att kunna hålla en vetenskaplig distans till respondenterna och få så utförliga svar som möjligt av intervjuerna är det lämpligt att intervjua respondenter som jag inte har en personlig relation till. Genom att intervjua respondenter som jag inte känner så vågar jag ställa lite mer känsliga och utmanande frågor, något som underlättar både för mig som intervjuar och för respondenterna (Kvale, 2014). I min studie har jag inte haft någon personlig relation till någon av mina respondenter och har därmed kunnat ställa de frågor som behövts och kunnat upprätthålla en vetenskaplig distans.

När man som forskare utför intervjuer med respondentkaraktär så bör resultatet av intervjuerna kunna generaliseras till andra större grupper och inte bara gälla de grupper som har undersökts (Kvale, 2014). I min studie har jag genomfört en undersökning med få respondenter och den kan därför inte generaliseras utan gäller enbart för de respondenter som deltagit i studien, något som jag är fullt medveten om. Dessutom är jag medveten om att jag inte med säkerhet kan garantera att respondenternas svar stämmer överens med deras uppfattning, men jag har ingen anledning att tro att de inte skulle vilja ge en rättvis bild av verksamheten. De respondenter som deltar i studien brinner allihop för utomhusundervisning och använder sig av undervisningen året om. Dessutom finns det flera likheter i deras svar jämfört med tidigare forskning som utförts på ämnet. Med anledning av detta så vill jag tro att de respondenter som deltar i studien vill förmedla en rättvis bild av hur de använder sig av utomhuspedagogik i sin undervisning.

6 Resultat

I denna del av uppsatsen kommer det insamlade empiriska materialet att analyseras utifrån fem kategorier, önskningsar, förmåga, mål och syfte, möjligheter och svårigheter. Denna analys kommer sedan att mynna ut i en beskrivning av vilka intentioner pedagogerna har med att bedriva utomhusundervisning.

6.1 Önskningsar

Denna kategori undersöker vad pedagogerna vill få ut med sin undervisning, vad de vill förmedla och hur undervisningen ser ut rent konkret. Alla pedagoger uttrycker att de vill komplettera den ordinarie undervisningen genom att erbjuda en varierande och undersökande undervisning som utgår från elevernas egna intressen. Anna förklarar att hon utgår ifrån elevernas intressen när hon planerar sin undervisning, hon menar att eleverna har en egen inboende drivkraft och att det är vår uppgift som pedagoger att locka fram den drivkraften. Genom att utgå från elevernas intressen så blir eleverna mer engagerade i sitt arbete och utvecklar en förmåga att ta ansvar både för sig själva och andra. Flera pedagoger, bland annat Carin och Diana, uttrycker att de anpassar sin undervisning efter årstiderna. De menar att det på vintern blir mer naturligt att den fysiska aktiviteten får ta en större plats i undervisningen då kylan gör att eleverna blir frusna om de sitter still för mycket.

Vi har uterummet som vår lärmiljö, där eleverna kan känna att inläringen blir ganska prestigelös. Vi lär av och med varandra utan att eleverna egentligen tänker på det eftersom vi har ett gemensamt förhållningssätt kring lärande. Ett förhållningssätt som innebär att undervisningen utgår ifrån elevernas intressen. Anna

Vi ser det mer som ett komplement till det dom redan gör så det blir en variant på att lära sig exempelvis multiplikation. Och nästan all undervisning sker i grupp då, det är ju inte en och en dom har ju liksom inte med matteböckerna upp, utan dom kan få lösa olika uppgifter på små lappar eller så gör vi lekar. Carin

På vinterhalvåret när det är kallt så försöker vi lägga in och planera mer fysiska aktiviteter där man är igång och rör sig, på sommaren kan det bli mer stillasittande aktiviteter. Diana

Jag upplever utemiljön bidrar till att ett helt annat intresse och engagemang väcks hos eleverna, om jag drar igång en aktivitet utomhus som exempelvis fallskärmen så kan det vara 30 stycken elever som är med och engagerar sig. Berit

Vi förlitar oss mycket till eleverna genom att utgå ifrån deras intressen när vi planerar undervisningen, vi vet att de har en egen drivkraft och det är vårt uppdrag att locka fram den drivkraften. Anna

6.2 Förmåga

Kategorin syftar på de förmågor som pedagogerna vill att eleverna ska få ut av utomhusundervisningen. Anna menar att det finns få begränsningar och att alla förmågor som eleverna utvecklar inomhus går att utveckla i en utomhusmiljö. Framförallt matematik och svenska är två ämnen som lyfts av samtliga pedagoger som lämpliga att utföra utomhus i naturen. Exempelvis ter sig förmågan att använda och analysera matematiska begrepp ganska naturlig att undervisa om utomhus. Eleverna kan bland annat få uppdragskort där de uppmanas att hämta dubbelt/hälften så mycket av ett visst föremål, eller hämta ett föremål som är tre gånger så långt som ett annat föremål. Berit menar att eleverna blir mer motiverade och engagerade av att ha matematik utomhus jämfört med att sitta inomhus och räkna i en bok. Även Carin påpekar att de arbetar mycket med uppdragskort för att eleverna ska få möjlighet att utveckla de matematiska förmågorna. Inom svenskan menar Diana att man i en utemiljö med fördel kan arbeta med förmågorna att formulera sig i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och anpassa språket efter olika syften och sammanhang. Exempelvis kan man arbeta med adjektiv som len, knottrig, hård eller slät och ge eleverna i uppgift att hitta föremål som stämmer överens med adjektivet.

Alla förmågor som utvecklas inomhus kan utvecklas utomhus. Anna

Förmågan att använda matematiska begrepp går ju att utveckla med pinnar och stenar och allting går ju att använda, hämta tre stenar och sen hämta dubbelt så många och lägga i olika mönster liksom. Uppdrag tror jag mycket på att när du är klar med ett uppdrag så kan du göra nästa, eller ledtrådar det älskar dom ju. Berit

I matten exempelvis så jobbar vi mycket med de olika förmågorna med hjälp av uppdragskort, men samtidigt anpassar vi oss mycket efter årstiderna. På vintern kanske vi lägger undan uppdragskortet och använder snön istället beroende på vilka förmågor vi vill utveckla. Carin

De språkliga förmågorna ges stort utrymme i utomhusundervisningen... matematiska förmågor kommer naturligt i skogen med begreppsträning exempelvis. Förmågorna för So och No kommer också naturligt i skogen. Diana

6.3 Mål och Syfte

I den här kategorin skiljer sig pedagogerna åt i sina svar. Anna menar att hennes mål med att bedriva utomhusundervisning är att stärka gruppdynamiken och ge eleverna en känsla av att jag klarar mig inte utan gruppen och gruppen klarar sig inte utan mig. Även Diana ser gruppdynamiken som ett mål med sin undervisning. Diana uppger att hon vill skapa en

motståndskraft och en tålighet hos sina elever genom att erbjuda en variation i lärandet. Carin påpekar att hennes mål med sin undervisning är att upprätta ett nära samarbete med lärarna och erbjuda en alternativ och kompletterande undervisning med utgångspunkt ifrån läroplanens mål och syften. Berit beskriver att hennes mål med utomhuspedagogiken är att lyfta den språkliga och kommunikativa förmågan bland eleverna, samt erbjuda mer möjlighet till rörelse och fysisk aktivitet. Gemensamt för alla pedagoger är att de vill erbjuda en undervisning som kompletterar den ordinarie undervisningen.

Målet med undervisningen är att stärka gruppdynamiken, eleven ska känna att gruppen inte klarar sig utan mig och jag klarar mig inte utan gruppen. Genom att se alla elever så lär dom sig av varandra och vi lär av dem. Anna

Mitt mål är att lyfta språket och kommunikationen som jag tycker att vi jobbar för lite med. Ett annat mål är att höja den fysiska aktiviteten hos eleverna. Berit

Målet är ju att upprätta ett samarbete med lärarna och komplettera dem där de befinner sig i sin undervisning. Vi utgår ifrån våran läroplan, sen är det klart att målen med rörelse är dom enklaste målen för oss och även alla naturkunskapsmålen. Carin

Att skapa en motståndskraft och tålighet hos eleverna tänker jag är syftet med att bedriva utomhusundervisning. Diana

6.4 Möjligheter

Den här kategorin undersöker vilka fördelar som respondenterna nämner att det finns med att bedriva utomhusundervisning. Hälsoperspektivet är en aspekt som alla pedagoger lyfter fram som en fördel med att bedriva utomhusundervisning. Bättre kondition, frisk luft, mindre sjukdomar och en bättre hälsa överlag påverkar elevernas koncentrations- och inlärningsförmåga positivt. Genom att eleverna blir mer engagerade i sitt skolarbete så menar Berit att risken för konflikter minskar. Diana påpekar också att utomhusundervisningen kan vara ett hjälpmedel för att motverka konflikter, då ett mer tillåtande klimat skapas bland eleverna. Genom att flytta ut undervisningen i naturen så får eleverna en större yta att röra sig på och en bättre möjlighet till att gå undan om de vill vara för sig själva, något som även det minskar risken för konflikter. Just friheten och möjligheten till rörelse istället för att sitta instängd på ett fritids menar Carin är en fördel för elever med bekymmer av olika slag. Ytterligare en fördel med att bedriva undervisning utomhus är enligt Diana att lärandet blir mer konkret och autentiskt då eleverna får möjlighet att använda fler sinnen.

Vi tror att de här barnen är friskare än andra barn. Carin

Och då gick vi igenom sådana här ord som len, sträv och knottrig, och genom att ta den här mossan. Jag menar vad har du i klassrummet som är knottrigt och strävt, allting är ju slätt och det är bara blanka hårda släta möbler. Utomhus kan du ju känna bara med handen på någonting mjukt eller hårt, för deras språkuppfattning att du kunde känna samtidigt som du kunde se ordet och jobba med språket på det viset. Diana

Det som är tydligast är att vi har mycket färre konflikter ute, för det fysiska utrymmet behöver inte ha några väggar som sätter upp gränser det är inget rum som du måste förhålla dig till. Det skapar ett mer tillåtande klimat för de elever som har utmaningar i att förhålla sig till regler eller att kunna reglera sitt temperament och sitt rörelsemönster. För dom skapar utomhusmiljön, det blir ett lugn hos dom. Diana

Vi har väldigt många barn med bekymmer som mår väldigt bra hos oss, för det är mycket enklare att vara med oss än instängd på ett fritids. Carin

Naturen hjälper till att skapa det man vill ha i en lärandemiljö. Det går inte att komma undan naturen. Alla mår bra av att vara utomhus. Man mår så bra också av att vi är ute hela året, vi rör oss så mycket i naturen, man får bra kondition, man får mycket frisk luft, ljus allt det här dom delarna om man ska titta på det så mår man väldigt bra hälsomässigt. Anna

Ja och speciellt när jag är TL ledare och är med och styr lekar och aktiviteter, det är mycket mindre konflikter. Du har ju barn som är i rörelse, du har ju barn som är sysselsatta i olika aktiviteter det gäller ju bara för mig att starta upp liksom olika öar. Berit

För jag tror ju på att det är både inlärningsmässigt, även om vi inte alltid lär ut med ett tydligt mål på eftermiddagen så tror jag att du har lättare att lära in nästa dag i skolan i och med att du har så mycket rörelse och frisk luft. Carin

6.5 Svårigheter

De få svårigheter som nämns är av mestadels av abstrakt karaktär och är svåra att undvika. Anna nämner kyla och halka som en nackdel vilket inte går att påverka. Diana menar att distraktionsmomenten i skogen är fler än i ett klassrum och att en nackdel med att bedriva utomhusundervisning är att tiden inte räcker till och att lektionen inte blir som man har planerat. Det finns även nackdelar som är av konkretare karaktär och som faktiskt går att lösa. Berit påpekar att ett problem kan vara att eleverna har för lite kläder på sig och blir kalla och blöta, ett problem som kan lösas genom att helt enkelt påminna eleverna att ta på sig mer kläder.

Fler distraktioner som gör att det man planerat kanske inte hinns med, lektionen blir helt enkelt inte som man tänkt. Diana

Ett problem är ju att de inte tar på sig tillräckligt med kläder och blir blöta. Berit

Det som kan vara en nackdel kan vara om det är kallt och blåser mycket, då behöver man vara uppmärksam på köldeffekten så att det inte blir hälsovådligt. Anna

6.6 Intentioner

De intentioner som går att utläsa ur resultatet handlar främst om att vara ett komplement till den ordinarie undervisningen. Detta genom att erbjuda ett alternativt och prestigelöst lärande i en varierande utomhusmiljö. Genom att använda en alternativ undervisning som ingång till

lärandet så skapar man ett intresse hos eleverna och en prestigelöshet som gör att de lär av och med varandra utan att de tänker på det. Just prestigelösheten i lärandet tror jag kan vara en avgörande faktor som gör att fler elever vill och vågar delta i aktiviteterna tack vare den avslappnade inställningen där leken är i fokus snarare än själva lärandet.

En annan intention som framkommer är att man vill bedriva en undervisning som utgår ifrån elevernas egna intressen. Genom att utgå ifrån elevernas intressen när man planerar sin undervisning så blir eleverna mer motiverade och engagerade i sitt arbete. Att utgå ifrån elevernas intressen i undervisningen kan dessutom skapa ett bättre klassrumsklimat då eleverna känner att de själva kan vara med och påverka undervisningen. Motiverade och engagerade elever tar också ofta mer ansvar dels för sig själva och sitt arbete dels för sina klasskamrater och arbetsmiljön.

Ytterligare en intention med att använda utomhusundervisning som framkommer ur resultatet är att det bidrar till en bättre hälsa överlag hos eleverna. Genom att flytta ut undervisningen i naturen så får eleverna en möjlighet att röra sig över större ytor, något som bidrar till en bättre kondition och mer frisk luft. Den friska luften och den ökade fysiska aktiviteten har i sin tur en positiv påverkan på elevernas koncentrations- och inlärningsförmåga.

Minskad risk för konflikter är en annan intention med att bedriva utomhusundervisning som lyfts fram i resultatet av flera pedagoger. Till skillnad från den ordinarie klassrumsundervisningen som avgränsas av fyra väggar, så erbjuder utomhusundervisningen stora ytor att röra sig på. Detta skapar fler möjligheter för eleverna att gå undan när de vill vara för sig själva vilket gör att risken för konflikter minskar och ett mer tillåtande klimat skapas. Dessutom nämner pedagoger i studien att utemiljön erbjuder en stor variation av aktiviteter vilket håller eleverna engagerade och sysselsatta, ett engagemang som gör att färre konflikter uppstår.

7 Diskussion

Följande diskussion kommer att delas in i fyra delar. Första delen är en resultatdiskussion där resultatet diskuteras utifrån studiens syfte och frågeställning. Den andra delen är en metoddiskussion där metoden analyseras och diskuteras. Den tredje delen fokuserar på vilka slutsatser som går att dra utifrån studien. Slutligen avslutas diskussionen med en del som undersöker hur den vidare forskningen ser ut.

7.1 Resultatdiskussion

Syftet med denna studie var att undersöka om och hur fritidspedagogers utomhusundervisning kan vara en kompletterande pedagogisk tillgång till den ordinarie undervisningen samt vad fritidspedagoger i sådant fall kan komplettera med. I studien intervjuades fyra fritidspedagoger som använder sig av utevistelse i sin undervisning året om. Resultatet av intervjuerna vittnar om att samtliga fritidspedagoger i studien uttrycker en önskan om att vara ett pedagogiskt komplement till den ordinarie undervisningen. Anna beskriver hur hon vill erbjuda en kompletterande undervisning som utgår ifrån elevernas egna intressen där eleverna lär av och med varandra i en prestigelös miljö. Även Carin och Diana vill erbjuda en kompletterande undervisning som anpassas efter årtiderna och utspelar sig i en varierande arbetsmiljö. Att erbjuda en kompletterande och varierad undervisning är ett mål som framkommer även i Ottanders et al. (2015) studie där man likt denna studie undersökt lärares intentioner med användandet av utomhusundervisning. Genom att man utgår från elevernas egna intressen och erbjuder en mer

konkret och autentisk undervisning så kan man fånga upp elevernas motivation och engagemang på ett annat sätt.

Just autencitet och förmågan att förmedla en tydligare sinnesstimulering är något som även Diana nämner som en fördel, speciellt för språksvaga elever. Hon beskriver hur utomhusmiljön erbjuder en möjlighet att konkretisera undervisningen genom att eleverna får använda sig av flera sinnen. Exempelvis menar Diana att språksvaga elever mår bra av att kunna känna på ett föremål samtidigt som man pratar om det. Elever med ett svagt språk behöver kunna sätta in sina kunskaper i en konkret kontext. Om man exempelvis pratar om att en gran är taggig kan det vara svårt för en språksvag elev att förstå vad ordet taggig innebär, i ett klassrum finns få om ens några taggiga föremål. Om eleven istället får gå ut och känna på en gran med sina händer kan hen koppla ihop ordet taggig med känslan hen får av att känna på granens taggiga barr. Genom att flytta ut undervisningen i naturen så får eleverna möjlighet att använda både synen, hörseln, luktsinnet och känseln vilket underlättar deras inläring. Inom klassrummets väggar blir den möjligheten begränsad till att använda syn och hörsel vilket gör undervisningen mindre autentisk och konkret och försvarar därmed inläringen. Autencitet och sinnesstimulering som en positiv effekt av att bedriva utomhusundervisning framkommer även i Szczepanskis (2008) licentiatavhandling. Resultatet från avhandlingen visar förutom att förmedlingen av autencitet och sinnesstimulering ökar med användandet av utomhusundervisning, att förmågan att förmedla förstahandserfarenheter ökar.

Ytterligare en effekt av att bedriva utomhusundervisning som lyfts av flera pedagoger i studien är att risken för konflikter minskar. Bland annat berättar Berit att hon upplever att det uppstår mycket färre konflikter när hon är ute och styr upp lekar och aktiviteter, hon menar att engagemanget hos eleverna gör att färre konflikter blossar upp. Även Diana nämner att utomhusundervisningen kan vara ett verktyg mot att minska konflikter, hon beskriver hur utemiljön skapar ett mer tillåtande klimat och inger ett lugn hos eleverna tack vare att de har en större yta att röra sig på och färre avgränsningar att förhålla sig till. Tack vare att utomhusmiljön genererar en större yta och ett större utrymme att röra sig på kan eleverna lättare gå undan när de känner att de behöver vara för sig själva. I ett klassrum har eleverna inte möjligheten att gå undan i samma utsträckning vilket kan göra att konflikter blossar upp då eleverna inte känner att de får möjlighet att koncentrera sig i lugn och ro. Dessutom väcker utomhusmiljön ett engagemang hos eleverna, ett engagemang som håller eleverna sysselsatta vilket gör att risken för konflikter minskar. En annan forskare som undersökt utomhusundervisningens effekter är Fägerstam (2012). Resultatet av hennes avhandling visar bland annat att utomhusundervisningen bidrar till ett bättre socialt klimat och färre konflikter.

Ur analysen av intervjuerna framkommer även hälsoperspektivet som en positiv aspekt av utomhusundervisningen. Carin upplever att elever som vistas ute i naturen är friskare överlag och att elevernas koncentrationsförmåga ökar när de får vara ute och röra sig och andas frisk luft. Anna menar att alla mår bra av att vistas i naturen, man får bättre kondition, mer solljus och mer frisk luft. Hälsoperspektivet är mer aktuellt idag än någonsin tidigare, då vi just nu lever i en alltmer industrialiserad och digitaliserad värld. Majoriteten av dagens ungdomar spelar idag hellre fotboll framför datorn istället för att gå ner till kvarterets fotbollsplan och sparka boll med sina vänner. Idag har våra kommunikationskanaler förändrats och vi umgås numer i allt större grad med våra vänner via Snapchat, Facebook och Instagram istället för att träffas på riktigt. Nelson (2007) påpekar att det största hotet i västvärlden idag är övervikt och psykosociala problem snarare än otillräcklig näringstillförsel som tidigare. Varför det har blivit på det här viset är såklart svårt att sja om, men jag tror att lättillgängligheten absolut är en faktor som spelar in. Idag har de flesta människor en smartphone som går att använda till det

mesta och där vi med ett enkelt knapptryck kan kommunicera med hela världen. Dessutom bygger vi oss längre och längre bort från naturen. Det finns unga idag som aldrig har varit i skogen eller vid havet. Med anledning av barns minskade kontakt med naturen och stillasittande vardag menar Szczepanski (2008) att skolan har fått en allt större roll i att knyta an den pedagogiska verksamheten med landskap och natur. Vi behöver med andra ord anpassa vår undervisning efter den tid vi lever i och sluta blunda för problemet. Även Gustafsson et al. (2011) och Mårtensson et al. (2009) nämner i sina studier hälsoperspektivet som en aspekt av utomhusundervisningen.

Samarbetsförmågan nämns av flera pedagoger i studien som ett av många skäl med att använda utomhusundervisning. Anna beskriver att hon vill förmedla en känsla av betydelse, dels att eleven inte klarar sig utan gruppen dels att gruppen inte klarar sig utan eleven. Även Diana arbetar med grupp dynamiken och samarbetsförmåga och vill förmedla en motståndskraft och tålighet till sina elever. Fördelen med att stärka grupp dynamiken är att eleverna hjälper varandra och att lärandet blir en bonus, eftersom eleverna lär utan att tänka på det. I en elevgrupp med stark grupp dynamik tenderar eleverna att ta mer ansvar för sig själva och sina klasskamrater vilket leder till ett bättre klassrumsklimat som i sin tur gör att elevernas koncentrationsförmåga ökar. Samarbetsförmågan lyfts även upp av de pedagoger som Ottander et al. (2015) studie som ett skäl med att använda utomhusundervisning.

För att sammanfatta det hela så mynnade studien ut i ett ganska förväntat resultat, det som förvånade mig skulle i så fall kunna vara att så få svårigheter lyftes. Exempelvis hade jag förväntat mig att fler pedagoger skulle nämna tidsaspekten som en nackdel, att de knappt hinner komma ut med barnen i skogen innan de måste gå hem igen. Men i övrigt så visar denna studie att fritidspedagogers utomhusundervisning kan vara ett komplement till den ordinarie undervisningen. Det finns flera skäl för att använda utomhusundervisning som ett komplement till den ordinarie klassrumsundervisningen. Bland annat kan fritidspedagogernas utomhusundervisning bidra till ett bättre socialt klimat i elevgruppen, mindre konflikter, bättre samarbetsförmåga bland eleverna och en bättre hälsa överlag hos eleverna. Fritidspedagoger kan med sin utövning komplettera den ordinarie klassrumsundervisningen med en mer autentisk och konkret undervisning där eleverna får möjlighet att använda fler sinnen än inne i klassrummet.

7.2 Metoddiskussion

Det empiriska materialet i denna studie grundar sig i fyra kvalitativa semistrukturerade intervjuer. Anledningen till att jag valde att använda mig av en kvalitativ datainsamlingsmetod var att jag ville få en djupare förståelse för pedagogernas intentioner med sin utövning. Skillnaden på en kvalitativ och en kvantitativ forskning är enligt Bryman (2018) att den kvalitativa forskningsmetoden mer fokuserar på ord än siffror. Kvantitativ forskning är alltså mer lämplig när man vill samla in statistisk data medan kvalitativ forskning är bättre lämpad när man exempelvis vill undersöka bakomliggande orsaker.

Intervjuerna som studien bygger på utfördes i pedagogernas naturliga miljö, detta för att samtalet skulle bli så naturligt som möjligt. Under intervjuerna så användes en intervjuguide, men då frågorna var av semistrukturerad karaktär så fanns det utrymme för följdfrågor av öppnare karaktär. Bryman (2018) beskriver semistrukturerade intervjuer som en flexibel metod där forskaren utgår från en lista med förhållandevis specifika teman som ska beröras. Frågorna behöver dock inte komma i samma ordning som intervjuguiden och respondenten har möjlighet att utforma svaren på sitt eget sätt. Jag har tidigare använt mig av en semistrukturerad intervju i min pilotstudie, detta för att undersöka hur metoden fungerade i verkligheten. Under

pilotstudien så insåg jag att jag behövde utveckla min förmåga att våga ställa följdfrågor. Detta var något som jag verkligen försökte jobba med under detta arbete och jag tycker faktiskt att jag blev bättre på det ju fler intervjuer jag gjorde.

Efter att intervjuerna genomförts och spelats in med hjälp av mobilappen "Röstmemon" så transkriberades de. De transkriberade intervjuerna analyserades sedan med hjälp av en modifierad modell av Lager-Nyqvists analysmodell där de yttre drivkrafterna modifierats för att passa bättre in i min studie. Analysmodellen modifierades alltså efter att intervjuerna utförts och transkriberats, detta för att passa så bra in på de svar som framkommit ur intervjuerna som möjligt. Analysmodellen var väldigt användbar då den hjälpte mig att strukturera upp resultaten av intervjuerna på ett bra sätt.

Överlag så tycker jag att den valda metoden fungerade bra då den gav mig ett användbart empiriskt material. Dock hade jag svårt att få tag på respondenter att intervjuas till en början men till slut så fick jag tag i tillräckligt många respondenter för att kunna genomföra min uppsats. En svårighet som jag upplevde var att våga ställa tuffare följdfrågor, något som jag även upplevde under pilotstudien. Detta är något som jag tror blir lättare ju fler intervjuer man gör och ju mer erfaren intervjuare man blir.

7.3 Slutsatser

Vad kan vi då dra för slutsatser av den här uppsatsen? Den första slutsatsen som jag drar är att fritidspedagogers uteställelse kan vara ett bra komplement till den ordinarie undervisningen om den planeras med ett väl avvägt och tydligt mål och syfte. Att bedriva undervisning i en utomhusmiljö har fler fördelar än nackdelar och är en mycket användbar källa till inläring tack vare dess positiva inverkan på elevernas inläring. Dock ska man vara medveten om att det i naturen finns betydligt fler distraktionsmoment i naturen än i ett klassrum. Utomhusundervisningen ställer därför högre krav på läraren att planera lektionen noga och förmedla tydliga mål och syften till sina elever så att de vet vad som gäller och inte. Undervisningen ställer dessutom högre krav på eleverna att behålla fokus under hela lektionen och kunna koncentrera sig på rätt saker. Det kan ta några lektioner innan man kan se effekterna av undervisningen, men ju mer eleverna vistas i naturen desto bättre blir deras koncentrationsförmåga samt deras förmåga att behålla fokus. Det går alltså inte att flytta ut undervisningen i naturen någon gång i månaden och tro att det ska ha en positiv effekt på elevernas koncentrations- och inlärningsförmåga. För att kunna se effekterna av utomhusundervisningen så krävs det att man har en regelbundenhet och en målmedvetenhet i sin undervisning.

Ytterligare en slutsats som kan dras av den här slutsatsen är att utomhusundervisningen kan erbjuda ett mer autentiskt och konkret lärande med en större sinnesstimulering, något som kan ses som ett användbart verktyg för att stärka elevernas språkutveckling. För som Diana tidigare sagt *"Jag menar vad har du i klassrummet som är knottrigt och strävt, allting är ju slätt och det är bara blanka hårda släta möbler. Utomhus kan du ju känna bara med handen på någonting mjukt eller hårt"*. Genom att gå ut i naturen så får eleverna möjlighet att känna på en mjuk mossa samtidigt som man pratar om mjuka föremål. De får möjlighet att lyssna på fågelkvitter samtidigt som läraren berättar om olika fåglar. Eleverna får möjlighet att titta på och undersöka en svamp samtidigt som de i grupp diskuterar svampens olika delar. De får dofta på en blomma samtidigt som läraren pratar om alla olika dofter som finns i naturen. Allt detta gör att framförallt språksvaga elever får möjlighet att konkretisera sina kunskaper och koppla orden till en upplevelse eller händelse. Det är naturligtvis inte bara språksvaga elever som mår bra av en autentisk och konkret undervisning, alla mår bra av en sådan undervisning.

En annan slutsats som jag drar av den här uppsatsen är att vi behöver lyfta upp utomhusundervisningen som ett användbart komplement till den ordinarie undervisningen så att fler lärare vågar använda sig av undervisningen. I början var min tanke med den här uppsatsen att intervjua lärare som använde sig av utomhusundervisning som ett naturligt inslag i sin undervisning och vilka intentioner de hade med att flytta ut sin undervisning i naturen. Men ganska snabbt insåg jag att väldigt få lärare faktiskt använder utemiljön i sin undervisning. Med tanke på vilka möjligheter som utomhusundervisningen erbjuder så kan man ju fråga sig varför inte fler lärare använder utemiljön i sin undervisning? Kanske känner de att tiden inte räcker till, att förflyttningen ut till skogen tar mycket värdefull tid från undervisningen? Svaret på denna fråga går bara att spekulera i men den är värd att undersöka i framtida studier. Det vi kan konstatera är att det behövs mer och bättre information om utomhusundervisningens fördelar på lärarutbildningar i landet.

7.4 Vidare forskning

I den framtida forskningen behöver fokus riktas på att förmedla mer och bättre information till lärarstudenter om vilka fördelar som utemiljön kan bidra med, samt vilken påverkan utemiljön har på elevers inlärnings- och koncentrationsförmåga. Min uppfattning är att få lärare utnyttjar utemiljön i sin undervisning av olika anledningar, bland annat att de inte har tid eller att de inte är medvetna om vilka fördelar som finns med att bedriva undervisningen ute i naturen. Genom att förbättra kvaliteten på och öka mängden av information om utemiljöns påverkan på undervisningen som förmedlas till lärarstudenter på lärarutbildningar runt om i landet, så kan vi få fler lärare som vågar flytta ut undervisningen i naturen. Det kommer göra att kvaliteten på undervisningen förbättras, elevernas koncentrationsförmåga förbättras vilket i sin tur leder till ett bättre klassrumsklimat.

Jag tycker dessutom att det finns ett behov av att göra en undersökning om varför inte fler lärare använder utomhusundervisning. Är det tidsbristen som påverkar? Eller finns det andra faktorer som påverkar? Det hade varit intressant och nyttigt att intervjua några lärare och analysera deras svar i utvecklingssyfte för att se hur man kan få fler lärare att börja använda utomhusundervisning som ett komplement till den ordinarie undervisningen.

7.5 Avslutning

Naturen är något som alltid fascinerat mig, det finns så mycket att upptäcka i och lära av naturen. I naturen finns få begränsningar och möjligheterna är oändliga. Jag har i och med detta arbete fått upp ögonen för naturen som en pedagogisk tillgång. Arbetet har väckt en låga hos mig, ett engagemang och en vilja att gå ut och utforska utomhusundervisningens möjligheter och fördelar. Jag vill härmed tacka alla pedagoger som har tagit sin tid att ställa upp på intervjuer, utan ert engagemang hade den här uppsatsen aldrig blivit möjlig. Jag vill även tacka min handledare Marie Ståhl som varit ett stort stöd för mig genom hela arbetet och givit mig många värdefulla tips och idéer. Som avslutande kommentar skulle jag vilja säga till alla lärare; gå ut och lär in. Elevernas utveckling ligger i våra händer, allt hänger på hur vi lärare använder utomhuspedagogiken som ett komplement till den ordinarie undervisningen.

Tack!

8 Referenser

- Bentzen, P., Randrup, E. & Mygind, T. (2009) Towards an understanding of udeskole: education outside the classroom in a Danish context. *Education 3–13*, vol. 37. No. 1., 29–44.
https://www.researchgate.net/publication/249028633_Towards_an_understanding_of_udeskole_Education_outside_the_classroom_in_a_Danish_context
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Upplaga 3). Stockholm: Liber.
- Dahlgren, L.O & Szczepanski, A. (2004). Rum för lärande – några reflektioner om utomhusdidaktikens särart. I I. Lundegård, P.O Wickman, A. Wohlin (red.), *Utomhusdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Dahlgren, L.O. (2007). Om boklig bildning och sinnlig erfarenhet. I L.O Dahlgren, S. Sjölander, J.P Strid, A. Szczepanski (red.). *Utomhuspedagogik som kunskapskälla: närmiljö blir lärmiljö*. Lund: Studentlitteratur.
- Dewey, J. (1999). *Demokrati och utbildning*. Göteborg: Daidalos.
- Fägerstam, E. (2012) Space and place – Perspective on outdoor teaching and learning, Doktorsavhandling. Linköping University. Department of Behavioural Sciences and Learning.
<http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:551531/FULLTEXT01>
- Fägerstam, E & Blom, J. (2013) *Learning biology and mathematics outdoors: effects and attitudes in a Swedish high school context*, *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 13:1, 56-75.
https://www.researchgate.net/publication/254238776_Learning_biology_and_maths_outdoors_effects_and_attitudes_in_a_Swedish_high_school_context
- Grahn, P. (2007). Barnet och naturen. I L.O Dahlgren, S. Sjölander, J.P Strid, A. Szczepanski (red.). *Utomhuspedagogik som kunskapskälla: närmiljö blir lärmiljö*. Lund: Studentlitteratur.
- Gustafsson, P.E, Szczepanski, A, Nelson, N & Gustafsson, P.A. (2011) *Effects of an outdoor education intervention on the mental health of schoolchildren*. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 02:41, 1-17.
<https://liu.se/ikk/ncu/programkurser/utomhuspedagogisk-fordjupningskurs-med-didaktisk-inriktning/artiklar/1.351369/effects-of-outdoor-education-intervention.pdf>
- Hedberg, P. (2004). Att lära in ute – Naturskola. I I. Lundegård, P.O Wickman, A. Wohlin (red.), *Utomhusdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Key, E. (1900). *Barnets århundrade: studie*. Stockholm: Bonnier.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (3. [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Lager-Nyqvist, L. (2003). *Att göra det man kan: en longitudinell studie av hur sju lärarstudenter utvecklar sin undervisning och formar sin lärarroll i naturvetenskap*. Diss. Göteborg : Univ., 2003. Göteborg.
- Magntorn, O. (2007). *Reading Nature – Developing ecological literacy through teaching* PhD - diss. Linköpings University. Linköping: Studies in Science and Technology Education No 6.
<http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A207859&dswid=-3095>
- Montessori, M. (1994). *From childhood to adolescence: including "Erckinder" and The functions of the university*. Oxford: Clio.
- Mårtensson, F., Boldemann, C., Söderström, M., Blennow, M., Englund, J-E. & Grahn, P. (2009) Outdoor environmental assessment of attention promoting settings for

- preschool children, *Health and Place* 15, 1149–1157
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1353829209000677>
- Nelson, N. (2007). Den växande individens hälsa. I L.O Dahlgren, S. Sjölander, J.P Strid, A. Szczepanski (red.). *Utomhuspedagogik som kunskapskälla: närmiljö blir lärmiljö*. Lund: Studentlitteratur.
- Ottander, C, Wilhelmsson, B, Lidestav, G (2015) Teachers intentions for outdoor learning: A Characterisation of teacher's objectives and actions, *International Journal of learning, Teaching and Educational Research*, Vol. 13, No. 3, pp 208-230, September 2015
<http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:914045/FULLTEXT01>
- Skolverket. (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. Reviderad 2016*.
- Skolverket. (2017). *Kommentarmaterial till kursplanen i biologi. Reviderad 2017*
<https://www.skolverket.se/publikationer?id=3795>
- Szczepanski, A. (2006). *Outdoor Education - Authentic Learning in the Context of Landscape Literary education and sensory experience. Perspective of Where, What, Why, How and When of learning environments. Inter-disciplinary context and the outdoor and indoor dilemma*. Linköpings Universitet.
https://old.liu.se/ikk/ncu/ncu_filarkiv/Forskning/1.165263/AndersSzczepanski.pdf
- Szczepanski, A. (2007). Uterummet – ett mäktigt klassrum med många lärmiljöer. I L.O Dahlgren, S. Sjölander, J.P Strid, A. Szczepanski (red.). *Utomhuspedagogik som kunskapskälla: närmiljö blir lärmiljö*. Lund: Studentlitteratur.
- Szczepanski, A (2008). *Handlingsburen kunskap. Lärares uppfattningar om landskapet som lärandemiljö*. Licentiatavhandling, Linköpings Universitet.
<http://docplayer.se/305891-Handlingsburen-kunskap-larares-uppfattningar-om-landskapet-som-larandemiljo.html>
- Szczepanski, A (2013), Platsens betydelse för lärande och undervisning – ett utomhuspedagogiskt perspektiv, *NorDiNa* 9(1), 2013
<https://www.liu.se/utbildning/pabyggnad/L7MPD/student/didaktik-med-utomhuspedagogiskinriktning/utomhuspedagogisk-fordjupningskurs-med-didaktisk-inriktning943a09/dokument/1.571587/NorDiNa12013Szczepanski.pdf>
- Öhman, J & Sundberg, M. (2004). Rörelse i naturen – ett alternativt kroppsmöte. I I. Lundegård, P.O Wickman, A. Wohlin (red.), *Utomhusdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.

Internet

Linköpings universitet NCU (2017)

Hämtad 2019-12-20 <https://old.liu.se/ikk/ncu?l=sy>

Skogen i skolan (1997)

Hämtad 2019-12-20 <https://www.skogeniskolan.se/>

Friluftsförbundet (2019) *I Ur och Skur*

Hämtad 2019-12-20 <https://www.friluftsförbundet.se/detta-gor-vi/forskolor-och-skolor/i-ur-och-skur/>

9 Bilagor

Bilaga 1: Intervjuguide

Metod: Kvalitativ semistrukturerad intervju

Syfte: Syftet med denna studie är att undersöka om och hur fritidspedagogers utevistelse kan vara en kompletterande pedagogisk tillgång till den ordinarie undervisningen i klassrummet.

Frågeställning: ” Vilka intentioner har fritidspedagoger med sin utomhusvistelse, samt hur kan dessa intentioner komplettera den ordinarie undervisningen?”

Frågor:

- Bakgrundsfakta: Ålder? Hur länge har du arbetat som pedagog? Hur länge har du arbetat med utomhusverksamhet?
- Hur ofta är ni utomhus?
- Hur skiljer sig utevistelsen på vinterhalvåret?
- Vad spelar utomhusvistelsen för roll i din undervisning?
- Vad har du för mål och syften med att bedriva undervisning utomhus?
- Fördelar/nackdelar?

Bilaga 2: Mail inför intervju

Hej!

Mitt namn är Joel Barman och jag är en 28 årig lärarstudent som just nu läser mitt fjärde år på Göteborgs Universitet med inriktning mot lågstadiet F-3. Jag håller just nu på att skriva mitt examensarbete där jag valt att rikta in mig på utomhuspedagogik. Syftet med min studie är att undersöka hur pedagoger använder sig av utomhuspedagogik i sin undervisning och vilka bakomliggande intentioner som finns med användningen av utomhuspedagogik. Därför söker jag nu pedagoger som skulle kunna tänka sig att delta i studien. Studien genomförs genom en intervju som ljud inspelas och sedan transkriberas. Intervjun tar ungefär 20-25 minuter och genomförs förslagsvis någon gång under vecka 46-49. Medverkan i studien är helt frivillig och all insamlad information behandlas anonymt och i enlighet med de forskningsetiska principerna. Eran medverkan skulle betyda mycket för mig och min studie.

Med Vänlig Hälsning Joel Barman